

Cauza C-450/19**Cerere de decizie preliminară****Data depunerii:**

13 iunie 2019

Instanța de trimitere:

Korkein hallinto-oikeus (Finlanda)

Data deciziei de trimitere:

10 iunie 2019

Recurentă:

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

ORDONANȚĂ INTERMEDIARĂ A KORKEIN HALLINTO-OIKEUS**Data deciziei**

10 iunie 2019

[...] [*omissis*]

Obiect Cerere de decizie preliminară adresată Curții de Justiție a Uniunii Europene în temeiul articolului 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE)

Recurentă Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Decizia atacată

Decizia Markkinaoikeus (Tribunalul pentru Litigii Economice, Finlanda) din 30 martie 2016 [...] [*omissis*]

Întrebări formulate

1. În cauza privind concurența în curs de judecare în fața Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă, Finlanda), este necesar să se stabilească dacă

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (Autoritatea pentru Concurență și Consumatori) a formulat în termen o cerere de sancționare cu amendă în fața Markkinaoikeus (Tribunalul pentru Litigii Economice). Pentru soluționarea cauzei, este esențial să se stabilească până la ce dată se poate considera că există o continuare a unei încălcări unice a normelor de concurență de către unii concurenți.

2. Aprecierea duratei încălcării în cauza pendinte în fața Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă) este influențată de mai mulți factori. În cadrul audierilor din ședință, Kilpailu- ja kuluttajavirasto (Autoritatea pentru Concurență și Consumatori) a indicat patru date diferite până la care, cel puțin, se poate considera că a persistat o încălcare a legislației în materie de concurență. Prezenta cerere de decizie preliminară urmărește să se stabilească până la ce dată se poate considera că există efecte economice ale unei încălcări a legislației în materie de concurență și că această încălcare persistă, în situația în care una dintre cele două părți la înțelegere a încheiat cu un terț care nu este parte la înțelegere un contract de construcții convenit precum în cadrul înțelegerii, în cazul în care lucrările au fost finalizate, de exemplu, la doi ani și jumătate de la data încheierii contractului, fiind efectuate plăți în temeiul acestui contract chiar și după finalizarea lucrărilor. Lucrările în cauză privesc o linie de înaltă tensiune de 4-kV construită în nordul Finlandei, între Keminmaa și Petäjäskoski, a cărei construcție a fost atribuită în urma unei proceduri concurențiale de cerere de ofertă unuia dintre participanții la înțelegere, Eltel Networks Oy. Întrebarea preliminară prezentată în cele ce urmează în cauză se referă la sistemul concurențial prevăzut la articolul 101 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). În cadrul cererii de decizie preliminară, nu sunt tratate [OR 2] chestiuni legate de probe, care sunt de altfel legate de evaluarea contractului în temeiul dreptului concurenței.

Obiectul litigiului și situația de fapt relevantă

3. La 31 octombrie 2014, *Kilpailu- ja kuluttajavirasto* (Autoritatea pentru Concurență și Consumatori, denumită în continuare, de asemenea, „autoritatea”) a solicitat, în cererea de sancționare cu amendă formulată în fața Markkinaoikeus (Tribunalul pentru Litigii Economice), ca instanța să stabilească aplicarea unei amenzi în cuantum de 35.000.000 de euro, în solidar, în sarcina Eltel Networks Oy și Eltel Group Oy (denumite în continuare împreună, de asemenea, „Eltel”).
4. Potrivit propunerii de amendă formulate de autoritate, Eltel Networks Oy și Eltel Group Oy ar fi încălcat articolul 4 din Laki kilpailunrajoituksista (480/1992¹, Legea nr. 480/1992 privind combaterea practicilor anticoncurențiale), precum și articolul 101 TFUE, prin adoptarea unor înțelegeri cu privire la prețuri, marje de profit și distribuția lucrărilor de proiectare și construcție în ceea ce privește liniile de înaltă tensiune pentru transportul energiei electrice din Finlanda. Încălcarea unică a regulilor de concurență de către concurenți a avut loc, conform cererii de sancționare cu amendă, la mai multe reuniuni ale reprezentanților societăților

¹ <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1992/19920480>

concurrente, în cadrul cărora estimările - elaborate sub formă de tabel - cu privire la viitoarele contracte privind linii de înaltă tensiune, prețurile acestora, marjele de profit preconizate a se obține, precum și câteva lucrări și, de asemenea, problema referitoare la care dintre cele doi concurenți ar urma să execute proiectul de linii de înaltă tensiune au fost tratate și - temporar - dezvoltate în comun. Conform propunerii de sancționare cu amendă, această interacțiune interzisă între concurenți a început cel târziu în octombrie 2004 și s-a desfășurat în mod neîntrerupt cel puțin până în martie 2011. Potrivit cererii de sancționare cu amendă, în discuție în speță este o înțelegere convenită integral pe teritoriul Finlandei, de natură să afecteze comerțul dintre statele membre ale Uniunii Europene astfel cum este menționat la articolul 101 alineatul (1) TFUE.

5. La 31 ianuarie 2013, Empower Oy, unul dintre participanții la înțelegere, a depus la autoritate o cerere de clemență (leniency), pe baza căreia autoritatea a început o investigație privind interacțiunea descrisă în cererea de sancționare cu amendă. La 31 octombrie 2014, autoritatea a aprobat societății menționate, în baza cererii de clemență, rolul de martor principal, astfel societatea fiind exonerată de toate sancțiunile.
6. În cazul lucrărilor la linii de înaltă tensiune, clienții sunt operatori de rețele principali și operatorii de rețele regionali. Conform propunerii de sancționare cu amendă, activitatea de operare a rețelei de energie electrică reprezintă, în Finlanda, un monopol natural, întrucât construirea unor rețele care se suprapun nu este rentabilă din punct de vedere economic. Cel mai mare client în privința proiectelor de lucrări de construcții de linii de înaltă tensiune este Fingrid Oyj, aparținând principalului transportator de energie din Finlanda, care este înrudit cu operatorul rețelei principale, care este responsabil pentru dezvoltarea acestei rețele și ai cărui clienți sunt întreprinderile de furnizare de energie electrică, producătorii de energie electrică, consumatorii de energie electrică și operatorii de pe piața energiei electrice. Lucrările privind liniile de înaltă tensiune includ soluții de proiectare și lucrări de construcții. Contractele privind construirea de linii de înaltă tensiune au, adesea, o durată lungă; aceasta este, de asemenea, situația în speță. **[OR 3]**
7. Prin decizia atacată din 30 martie 2016, *Markkinaoikeus* (Tribunalul pentru Litigii Economice) a respins propunerea de sancționare cu amendă, pentru motivul că era prescrisă.
8. Conform deciziei *Markkinaoikeus* (Tribunalul pentru Litigii Economice), în temeiul articolului 22 din Legea privind combaterea practicilor anticoncurențiale (astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 318/2004)², o amendă, printre altele, pentru încălcarea articolului 4 din această lege sau a articolului 101 TFUE nu ar trebui aplicată în cazul în care cererea de sancționare cu amendă nu a fost depusă la *Markkinaoikeus* în cinci ani de la data la care a încetat practica anticoncurențială sau de la data la care autoritatea a luat cunoștință de această

² <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040318>

practică. Markkinaoikeus (Tribunalul pentru Litigii Economice) a considerat, în temeiul paragrafului menționat, că Eltel nu poate fi obligată la plata unei amenzi ca urmare a cererii de sancționare cu amendă din 31 octombrie 2014, dacă se consideră că societatea a încetat practica anticoncurențială până la 31 octombrie 2009.

9. În continuare, Markkinaoikeus (Tribunalul pentru Litigii Economice) a arătat, în decizia sa, că din documentele furnizate de autoritate nu se poate concluziona că presupusa încălcare ar fi durat, într-un fel sau altul, până la 31 octombrie 2009 sau până la o dată ulterioară. Tribunalul a respins propunerea de sancționare cu amendă, susținând că aceasta ar fi fost depusă după expirarea termenului prevăzut la articolul 22 din Legea privind combaterea practicilor anticoncurențiale.
10. *Kilpailu- ja kuluttajavirasto* (Autoritatea pentru Concurență și Consumatori) a formulat recurs împotriva deciziei Markkinaoikeus (Tribunalul pentru Litigii Economice), solicitând anularea deciziei acestei instanțe și stabilirea unei amenzi în cuantum de 35.000.000 de euro în sarcina Eltel. Autoritatea consideră că a furnizat suficiente elemente de probă care demonstrează menținerea practicii anticoncurențiale și că, prin urmare, cererea a fost depusă în termen.
11. În privința cererii de decizie preliminară, autoritatea a susținut, în recursul formulat, ca dovadă pentru menținerea restricției privind concurența, că, înainte de depunerea ofertelor, Eltel a încheiat cu concurența sa, Empower, acorduri privind stabilirea prețurilor pentru ofertele făcute de societăți în cadrul procedurii de licitație pentru contractul de lucrări de construcție a liniilor de înaltă tensiune de 400 kV dintre Keminmaa-Petäjäsoski și că interacțiunea interzisă în legătură cu contractul menționat anterior a durat cel puțin până la 12 noiembrie 2009. Acest lucru coroborat cu celelalte elemente de probă prezentate de ea înseamnă că decizia Markkinaoikeus (Tribunalul pentru Litigii Economice) privind respingerea propunerii de sancționare cu amendă este eronată.
12. În decizia atacată, Markkinaoikeus (Tribunalul pentru Litigii Economice) a evaluat situația în sensul că, chiar dacă lucrările de proiectare separate care au precedat contractul de lucrări Keminmaa-Petäjäsoski ar fi intrat în sfera înțelegerii, înțelegerea nu s-ar fi extins, de asemenea, la contractul de lucrări ulterior cu privire la același proiect de linii de înaltă tensiune. Lucrările de proiectare s-ar fi încheiat în ianuarie 2007. **[OR 4]**
13. Fingrid Oyj a invitat actorii din sectorul respectiv, printr-o invitație formulată în limba engleză la 16 aprilie 2007, să depună oferte pentru lucrările de construcții la tronsonul Keminmaa-Petäjäsoski. Ofertele cu preț fix trebuiau să fie depuse, conform invitației, până la 5 iunie 2007. Ca termen-limită pentru finalizarea lucrărilor, în cererea de ofertă a fost indicată data de 12 noiembrie 2009.
14. La 4 iunie 2007, Eltel a depus o ofertă cu privire la proiectul de construcții. În aceasta era comunicat faptul că proiectul urma să fie finalizat integral și predat clientului cel târziu la data de 12 noiembrie 2009.

15. Ca urmare a ofertei depuse, lui Eltel i-a fost atribuit proiectul în cadrul procedurii de licitație menționate anterior. În conformitate cu documentele prezentate în cauză, la 19 iunie 2007 a fost semnat un contract de lucrări între Eltel și Fingrid Oyj cu privire la proiectul în cauză, la 12 noiembrie 2009 au fost finalizate lucrările, iar la 7 ianuarie 2010 a fost plătită ultima tranșă aferentă lucrărilor.
16. În ceea ce privește prezenta cerere de decizie preliminară, pentru a examina durata restricției, trebuie să se stabilească până la ce dată se poate considera, în cazul unui proiect de construcții de lungă durată, precum cel descris anterior, că se mențin efectele economice ale înțelegerii prezumtive și ale stabilirii ilegale a unui preț fix.

Normele legale naționale și jurisprudența națională relevantă

17. În conformitate cu articolul 1a din Legea privind combaterea practicilor anticoncurențiale, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 318/2004³, aplicabilă în cauză, în cazul în care restricțiile privind concurența sunt de natură să afecteze comerțul între statele membre ale Uniunii Europene, se vor aplica dispozițiile prevăzute la articolele 81 și 82 din Tratatul de instituire a Comunității Europene (TCE), în prezent articolele 101 și 102 TFUE.
18. În conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din Legea privind combaterea practicilor anticoncurențiale, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 318/2004, acordurile dintre întreprinderi, deciziile de asociere și practicile concertate ale unor întreprinderi, care au ca obiect sau ca efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea, într-un mod semnificativ, a concurenței, sunt interzise. În conformitate cu alineatul (2) punctul 1 din acest articol, sunt interzise în special acordurile, deciziile sau practicile care stabilesc, direct sau indirect, prețuri de cumpărare sau de vânzare sau orice alte condiții de tranzacționare sau prin intermediul cărora este efectuată o împărțire a piețelor sau a surselor de aprovizionare, în conformitate cu punctul 3 din același alineat.
19. În materialele referitoare la geneza Legii privind combaterea practicilor anticoncurențiale [...] [*omissis*] se constată, în ceea ce privește articolul 4 din această lege, *inter alia*, că respectiva clauză acoperă, de asemenea, înțelegerile în privința procedurilor de ofertare. **[OR 5]**
20. În conformitate cu articolul 22 din Legea privind combaterea practicilor anticoncurențiale, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 318/2004, nu ar trebui să se sancționeze cu amendă, printre altele, o încălcare a articolului 4 din lege sau a articolului 101 TFUE în cazul în care cererea adresată Markkinaoikeus (Tribunalul pentru Litigii Economice) nu a fost depusă în termen de cinci ani de la data încetării practicii anticoncurențiale sau de la data la care autoritatea a luat cunoștință de practica anticoncurențială. Din motivele speciale cu privire la

³ <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040318>

articolul 22 din Propunerea guvernului în privința unei Legi privind combaterea practicilor anticoncurențiale [...] [*omissis*] reiese că termenul de prescripție de cinci ani ar trebui să fie același cu cel care se aplică în dreptul Uniunii.

21. Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă) a constatat, în deciziile sale incluse în culegerea oficială (KHO 2009:83 și KHO 2013:8), că se poate presupune că, în cazul unei încălcări unice a normelor privind concurența, termenul de prescripție de cinci ani prevăzut la articolul 22 din Legea privind combaterea practicilor anticoncurențiale începe să curgă cel mai devreme la data la care a încetat ultimul comportament în legătură cu acest eveniment unic.
22. În schimb, nu este de competența Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă) să decidă în ce mod ar trebui evaluate durata și încetarea unei practici anticoncurențiale într-o situație în care un participant la o înțelegere a încheiat cu un actor din afara înțelegerii un contract de construcții convenit precum în cadrul înțelegerii, în cazul în care lucrările au fost finalizate abia după ani de la data încheierii contractului, fiind efectuate plăți în temeiul acestui contract chiar și după finalizarea lucrărilor.

Norme juridice relevante din dreptul Uniunii

23. Conform articolului 101 alineatul (1) TFUE, sunt incompatibile cu piața internă și interzise orice acorduri între întreprinderi, orice decizii ale asocierilor de întreprinderi și orice practici concertate care pot afecta comerțul dintre statele membre și care au ca obiect sau efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței interne. Acestea sunt, în special, acorduri, decizii și practici, care, în conformitate cu litera (a) a dispoziției menționate, „stabilesc, direct sau indirect, prețuri de cumpărare sau de vânzare sau orice alte condiții de tranzacționare” sau, în conformitate cu litera (c), „împart piețele sau sursele de aprovizionare”.
24. Din articolul 25 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167) al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat rezultă că termenul de prescripție pentru urmărirea încălcărilor în domeniul concurenței de tipul celor presupuse în speță este de cinci ani. Alineatul (2) al articolului menționat prevede că termenul de prescripție începe să curgă din ziua în care se comite încălcarea. Totuși, în cazul unor încălcări continue sau repetate, timpul se calculează din ziua încetării încălcării. **[OR 6]**
25. În jurisprudența Curții de Justiție s-a considerat suficient, încă în cauza EMI Records, C-51/75, ECLI:EU:C:1976:85, în ceea ce privește durata unei încălcări, că, în cazul în care înțelegerile nu mai sunt în vigoare, efectele înțelegerilor persistă dincolo de data oficială la care a expirat durata acestora. Conform acestei hotărâri, trebuie să se considere că o înțelegere între întreprinderi persistă numai atunci când comportamentul părților în ceea ce privește persistența caracteristicilor specifice înțelegerii - sincronizarea și coordonarea - permit să se

concluzioneze că aceasta ar conduce la același obiectiv, care era urmărit de înțelegere (punctele 30 și 31 din hotărâre).

26. Curtea de Justiție, în Hotărârea în cauza Quinn Barlo și alții/Comisia, C-70/12 P, ECLI:EU:C:2013:351, a statuat că, în ceea ce privește durata încălcării, potrivit unei jurisprudențe constante, conform regimului de concurență în temeiul articolelor 101 și 102 TFUE, sunt semnificative mai curând efectele economice ale contractelor sau ale unor forme de interacțiune sau de sincronizare diferite comparabile cu acestea decât forma juridică a acestora. În cazul în care în discuție sunt înțelegeri ale unor întreprinderi care nu mai sunt în vigoare, este suficient, pentru aplicarea articolului 101 TFUE, ca efectele înțelegerii să persiste dincolo de data oficială la care a expirat durata acestora. Astfel, durata unei încălcări poate fi stabilită în funcție de perioada în care întreprinderile care s-au făcut vinovate de încălcare au demonstrat comportamentul interzis prevăzut la articolul menționat. Astfel, se poate constata că încălcarea a durat, de exemplu, în întreaga perioadă în care prețurile ilegale sunt în vigoare (punctul 40 din hotărâre, în care se face referire, de asemenea, la Hotărârea EMI Records, menționată anterior, și Hotărârea Binon, C-243/83, ECLI:EU:C:1985:284).
27. Durata unei încălcări a fost, de asemenea, tratată în jurisprudența Curții (a se vedea printre altele hotărârile pronunțate în cauzele conexe T-147/09 și T-148/09, Trelleborg Industrie/Comisia, ECLI:EU:T:2013:259, punctul 68, și în cauza T-449/14, Nexans France și Nexans/Comisia, ECLI:EU:T:2018:456, punctul 129).

Rezumat al argumentelor principale ale părților

28. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (Autoritatea pentru Concurență și Consumatori), care a formulat recurs la Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă), a susținut că propunerea sa de sancționare cu amendă din 31 octombrie 2014 a fost depusă la Markkinaoikeus (Tribunalul pentru Litigii Economice) în termenul de cinci ani, astfel cum era prevăzut. Autoritatea și-a motivat susținerea prin faptul că, până la 7 ianuarie 2010, [OR 7] când Fingrid Oyj a plătit ultima tranșă pentru lucrările de construcții, contractul de construcții menționat anterior, referitor la proiectul de construcție Keminmaa-Petäjäskoski, ar fi fost în vigoare, iar prețurile stabilite ilegal ar fi fost aplicate. O altă variantă ar fi ca practica anticoncurențială în cauză să fi încetat deja anterior, la 12 noiembrie 2009, odată cu finalizarea lucrărilor de construcții. Conform autorității, până la datele menționate, înțelegerea a avut, pe piață, efectele economice menționate în jurisprudența Curții de Justiție, iar Fingrid Oyj, în calitate de client, a suferit un prejudiciu ca urmare a prețului convenit în cadrul înțelegerii, plătit de aceasta.
29. De asemenea, autoritatea a susținut că efectele contractului unui membru al înțelegerii, căruia i-a fost atribuit contractul, în privința persoanei care plătește prețul convenit în cadrul înțelegerii ar fi foarte specifice și de lungă durată, întrucât plățile au fost efectuate pe parcursul unui anumit număr de ani, în

conformitate cu evoluția proiectului. În fiecare an în care clientul plătește tranșe pentru proiectul de construcție convenit în cadrul înțelegerii, efectele nocive ale contractului în anul în cauză s-au reflectat direct în costurile activității clientului întreprinderii membre a înțelegerii și, astfel, de asemenea, în rezultatul financiar și, mai mult, în activitatea întreprinderii clientului pe piață. Întrucât, potrivit autorității, Fingrid Oyj a plătit un preț excesiv pentru lucrări, costurile excesive s-ar fi răsfrânt și asupra prețurilor plătite de clienții operatorului de rețea, mai exact asupra prețurilor plătite de consumatorii de energie electrică pentru transferul de energie electrică.

30. Opinia Kilpailu- ja kuluttajavirasto (Autoritatea pentru Concurență și Consumatori) ar determina faptul că, având în vedere chiar această justificare, cererea de sancționare cu amendă formulată de autoritate ar fi fost depusă în termenul de cinci ani.
31. La rândul său, prin motivele invocate coroborate cu aprecierea probelor pe care le-a prezentat, Eltel a contestat faptul că, împreună cu Empower, ar fi adoptat înțelegeri privind proiectul de construcții Keminmaa-Petäjäskoski. În plus, Eltel a susținut că durata încălcării normelor privind concurența trebuie să fie evaluată în funcție de perioada în care întreprinderile găsite vinovate de încălcare au demonstrat comportamentul interzis. În consecință, este probabil că, în cazul lucrărilor care sunt obiectul unor proceduri publice de cerere de oferte, termenul de prescripție începe să curgă în momentul în care a fost depusă oferta. Eltel ar fi depus oferta sa pentru contractul de lucrări în cauză la 4 iunie 2007.
32. Potrivit Eltel, în cazurile în care prețul se mai poate negocia și după depunerea ofertei, termenul de prescripție ar putea, ca alternativă, să înceapă să curgă din momentul în care a fost încheiat contractul final cu privire la proiectul în cauză. În prezenta cauză, Fingrid Oyj și Eltel au încheiat, la 19 iunie 2007, un contract privind efectuarea unor lucrări de construcții. Potrivit Eltel, după depunerea ofertei sau, cel târziu, după semnarea contractului, prețul oferit sau convenit în contract nu ar mai avea efecte asupra pieței, chiar dacă proiectul în cauză ar continua sau dacă tranșele plătite în cadrul acestuia ar continua să fie plătite timp de mai mulți ani. Potrivit Eltel, [OR 8] chestiunea referitoare la calendarul privind evoluția lucrărilor sau a efectuării plăților nu au avea efect asupra concurenței de pe piață, întrucât prețul convenit nu s-ar mai modifica în cursul acestor evenimente. Adoptarea unei alte interpretări ar conduce la rezultate aleatorii, imprevizibile și în afara contextului restrângerii concurenței, fapt care ar fi contrar principiului securității juridice.
33. În cazul în care suntem de acord cu opinia Eltel, rezultatul ar fi că propunerea de sancționare cu amendă formulată de Kilpailu- ja kuluttajavirasto (Autoritatea pentru Concurență și Consumatori) ar fi fost depusă abia după expirarea termenului prevăzut în acest sens, dacă, dintre împrejurările prezentate în cerere, niciuna intervenită la o dată ulterioară nu ar fi relevantă pentru soluționarea cauzei.

Necesitatea cererii de decizie preliminară

34. Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă) nu cunoaște cazuri din jurisprudența Curții de Justiție în care să se fi adoptat o poziție cu privire la stabilirea efectelor economice ale unei încălcări a normelor privind concurența în sensul articolului 101 TFUE și, prin urmare, de asemenea cu privire la durata acesteia în situația în care un participant la înțelegere ar fi încheiat un contract de construcții precum cel convenit în cadrul înțelegerii cu un actor din afara înțelegerii, în cazul în care lucrările au fost finalizate la mai mulți ani de la data încheierii contractului, fiind efectuate plăți în temeiul acestui contract chiar și după finalizarea lucrărilor. Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă) consideră că este necesar să se interpreteze din punct de vedere juridic aspectul dacă se poate considera că o încălcare a normelor privind concurența durează până la data la care obligațiile de plată rezultate din contractul din sfera de aplicare a înțelegerii sunt pe deplin îndeplinite sau proiectul este încheiat, conform opiniei Kilpailu- ja kuluttajavirasto (Autoritatea pentru Concurență și Consumatori) sau, pe baza acesteia, trebuie să se considere că încălcarea încetează și termenul de prescripție începe să curgă atunci când oferta de lucrări este depusă sau contractul de lucrări este semnat, conform opiniei Eltel.
35. Pentru evaluarea prezentei cauze, jurisprudența Curții de Justiție nu pare să fie lipsită de ambiguități în ceea ce privește această chestiune centrală de interpretare. Raționamentul Curții de la punctul 40 al Hotărârii Quinn Barlo menționate anterior pare să favorizeze, având în vedere modul de redactare, interpretarea conform căreia efectele economice ale unei restrângeri a concurenței pot dura, de exemplu, întreaga perioadă în care prețurile ilegale au fost în vigoare. Restrângerea concurenței în discuție în hotărârea menționată se distinge, însă, de restrângerea concurenței din prezenta cauză și din hotărâre nu reiese dacă, la examinarea duratei încălcării normelor privind concurența și a prescripției cererii de sancționare cu amendă, se poate ține seama de finalizarea lucrărilor conform contractului de construcții și de împrejurarea privind durata efectuării plăților pentru lucrările prestate în cadrul înțelegerii, către participanții la contractul de construcții. **[OR 9]**
36. Din jurisprudența Curții de Justiție se poate deduce că, atunci când se examinează durata unei încălcări, o importanță majoră o au efectele economice ale comportamentelor anticoncurențiale, și nu forma juridică a acestora. Efectele economice ale unei restrângeri a concurenței contrare articolului 101 TFUE se pot menține, potrivit jurisprudenței, chiar dacă încălcarea complexă a normelor de concurență care, în raporturile dintre concurenți, trebuie considerată drept un demers unic, a încetat deja în mod oficial. Potrivit Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă), se poate considera că acest lucru permite concluzia conform căreia o încălcare a concurenței sub forma unei înțelegeri privind ofertele durează întotdeauna până la data la care partenerul contractual care a suferit un prejudiciu ca urmare a înțelegerii a plătit integral prețul convenit în cadrul înțelegerii, din moment ce proiectul de construcții sincronizat sub aspectul

prețului are, în întreaga perioadă, efecte economice asupra activității partenerului contractual al societății constituite prin înțelegere.

37. Pe de altă parte, s-ar putea de asemenea susține că jurisprudența favorizează indirect opinia susținută de Eltel, potrivit căreia aplicarea prețurilor sau efectele asupra concurenței, în cazul lucrărilor care sunt obiectul unor proceduri publice de cerere de oferte, se mențin până la data depunerii ofertei sau până la data încheierii contractului final. După această dată, prețul ofertei sau al contractului nu ar mai avea efecte asupra pieței, chiar dacă proiectul în sine este încă în curs de desfășurare.
38. Prezenta cauză se referă la efectele economice și la durata unei încălcări prezumtive a concurenței. Aceasta nu este o acțiune în despăgubiri, pentru care, în vederea începerii curgerii termenului de prescripție ca element temporal causal central, în conformitate cu jurisprudența națională (KKO 2016:11), este avută în vedere data încheierii contractului, și nu data achitării prețului de achiziție prevăzut de contract.
39. Întrucât, potrivit cunoștințelor Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă), în jurisprudența Curții de Justiție nu pot fi găsite hotărâri în care Curtea să se fi pronunțat cu privire la prescripția unei încălcări a concurenței în situația unei înțelegeri prezumtive, bazată, cum este cazul în speță, pe o colaborare interzisă în privința depunerii de oferte, în cauză este necesar să se adreseze Curții o cerere de decizie preliminară. Chiar dacă, la o examinare completă a duratei prezentei restrângerii a concurenței, sunt luate în considerare și alte circumstanțe decât cele la care se referă prezenta cerere de decizie preliminară, poziția Curții privind chestiunea de interpretat are un efect decisiv în ceea ce privește evaluarea juridică privind durata și efectele economice ale restrângerii concurenței și, prin urmare, de asemenea, în ceea ce privește soluționarea aspectului dacă propunere de sancționare cu amendă a Kilpailu- ja kuluttajavirasto (Autoritatea pentru Concurență și Consumatori) a fost sau nu formulată în termenul prevăzut în acest scop.

[...] [omissis] [OR 10]

Întrebare preliminară

Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții, în temeiul articolului 267 TFUE, următoarea întrebare preliminară:

Regimul cu privire la concurență prevăzut la articolul 101 TFUE poate fi interpretat în sensul că, într-o situație în care un participant la înțelegere a încheiat cu un terț, care nu este parte la înțelegere, un contract de construcții convenit precum în cadrul înțelegerii, încălcarea normelor privind concurența ca urmare a efectelor economice astfel cauzate se menține în decursul întregii perioade în care sunt îndeplinite obligațiile contractuale care decurg din contract sau în care sunt

efectuate plăți pentru executarea unor lucrări către părțile contractuale, mai exact până la data la care este plătită ultima tranșă pentru executarea unor lucrări sau, cel puțin, până la data la care sunt finalizate lucrările în discuție

sau ar trebui să se considere că încălcarea normelor privind concurența a durat numai până la data la care întreprinderea care s-a făcut vinovată de încălcare a depus o ofertă pentru lucrările în cauză sau a încheiat un contract cu privire la executarea lucrărilor?

După primirea deciziei preliminare a Curții de Justiție cu privire la întrebarea anterioară, Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă) va soluționa cauza, pronunțând o hotărâre definitivă.

[...] [omissis] **[OR 11]** [...] [omissis]

DOCUMENT DE LUCRU